

[Filosofické vzdělání, filosofická gramotnost a profesionální filosofové]

Ladislav Hejdánek

This is a part of the original document:

[\[Příležitostné poznámky, 1991\]](#)

jedná se o část původního dokumentu:

[\[Příležitostné poznámky, 1991\]](#)

- ◆ myšlenkový deník – záznam, česky, vznik: 25. 3. 1991
- ◆ philosophical diary – record, Czech, origin: 25. 3. 1991

[Filosofické vzdělání, filosofická gramotnost a profesionální filosofové]

Tak jako hudební nebo literární či výtvarné vzdělání nemá z lidí dělat skladatele ani spisovatele či sochaře, filosofické vzdělání nemusí z lidí dělat filosofy. Ale nelze vyloučit, že přece jenom vzdělání jistého zaměření může vyvolat reakci, jež vyjeví nadání a vnitřní připravenost některých jedinců k tomu, aby „našli sami sebe“. To platí s mimořádně vyšší měrou a platností o filosofii. Proto vedle knížek o filosofii, které přibližují tuto zvláštní oblast myšlení a myšlenkového experimentování lidem, kteří nejenom odjinud přicházejí, ale kteří jinde i nadále hodlají zůstat, a tak se i napříště vztahovat k filosofii jenom zvenčí, jako diváci, potřebujeme knížky, které vskutku do filosofické práce „uvádějí“, tj. které ukazují, jak se vlastně filosofuje, a to právě a přednostně pro ty, kteří to už sami nějak zkoušejí a ocitají se v nepřehledném terénu informací o f[iloso]fii, zbytků nejrůznějších f[iloso]fií (většinou starých) a vlastních předsudků, nápadů i větších pokusů. Přitom nejde zdaleka jenom o vyhledávání ojedinělých případů lidí, kteří (většinou mladých) mají sklon se f[iloso]fií, resp. f[iloso]fováním zabývat, ale zároveň si nejsou jisti, co vše to znamená a zda na to mají dost výdrže i talentu. Jde o co největší rozšiřování filosofického způsobu uvažování a f[iloso]fického přístupu ke všem důležitým životním záležitostem mezi lidmi. I když lidé s mimořádným talentem k f[iloso]fování nejsou právě nejčastějším zjevem, je třeba pomýšlet na jakousi filosofickou gramotnost co největšího počtu lidí. A to právě v době, kdy se začíná běžně mluvit o gramotnosti počítačové (počítačové). Tak jako kdysi šlo o to, naučit co nejvíc lidí číst a psát (pokud možno všechny), tak jde dnes o to, naučit lidi alespoň základním myšlenkovým přístupům a postupům, které budeme nazývat „filosofickými“. Mezi opravdovou filosofickou tvorbou a touto obeznámeností s filosofováním je jisté i nadále rozdíl podobný jako mezi spisovatelstvím a gramotností. Ale kdo nedovede číst, ten si nemůže přečíst nic, ani román, ani noviny, ani báseň, ani vyhlášku. Má-li f[iloso]fie žít, fungovat, působit ve společnosti, musí mít co nejvíc f[iloso]ficky gramotných lidí, které by mohla oslovit (neboť f[iloso]ficky ngramotné oslovit prostě nemůže). A ovšem: filosoficky gramotný člověk není v žádném případě ten, kdo „o“ f[iloso]fii dovede říci pár slov, většinou přečtených v recenzích, ale kdo najde svůj kořen (své kořeny), svou pozici, svého filosofa, kdo má jistou životní orientaci (a ta předpokládá i jistou f[iloso]fickou orientaci) – tj. kdo je sám do jisté míry f[iloso]ficky tvořivý, kdo je alespoň „potenciálně“ filosofem, f[iloso]fickou osobností. O to jde; že profesionální f[iloso]fové jsou lépe orientováni v současném stavu f[iloso]fie, že znají kdejakého f[iloso]fa, že přečetli kdejakou f[iloso]fickou literaturu, to z nich skutečné filosofy ještě vůbec nedělá. Mnozí z těchto odborníků vlastně na filosofii a na druhých (opravdových) f[iloso]fech jen parazitují, přiživují se atd. Filosofická integrita je nemožná a nemyslitelná v oddělenosti od integrity životní, všeobecně lidské. Právě proto je filosofie odlišná od speciálních věd; ty mají pro životní orientaci malý význam, a pokud ho mají, pak jej vskutku kompetentně může odhalit a formulovat právě jen f[iloso]fie.

Eliz[abethtown], 25. 3. 91 dopol[edne]